

SAKRAMENTET E KISHËS KATOLIKE

Vazhdojmë rrugëtimin tonë të Sakramenteve të Kishës Katolike, të këtyre shenjave të shenjta. Kemi mbaruar Kategorinë e parë të Sakramenteve, ata që quheshin Sakramentet e Iniciacionit ose të Nisjes së Krishterë, që ishin Sakramentet që na fusnin në jetën e krishterë (Pagëzimi)

dhe na forconin e ushqenin vazhdimisht në këtë jetë të re me Jezu Krishtin, pra Krezmimi e Kungimi; për t'u futur tani në kategorinë e dytë të Sakramenteve, Sakramentet e Shërimit, që janë Rrëfimi dhe Vajimi. Do të fillojmë këtë kategori të dytë pikërisht me Sakramentin e Rrëfimit, që është një sakrament shumë i rëndësishëm. Nuk e di ju si mendoni, por ky sakrament shihet shpesh si me përbuzje ose sidomos me turp apo frikë dhe nuk frekuentohet shumë, sepse në fakt nuk njihet shumë. Nga se kemi frikë zakonisht? Nga e panjohura. Kur nuk e njohim diçka, normalisht kemi frikë sepse nuk e dimë se çfarë është, çfarë na sjell në jetën tonë, si të sillemi në lidhje me të etj. Pra, për ta kuptuar, për ta dashur dhe për ta frekuentuar sa më shumë këtë Sakrament më parë duhet ta njohim dhe sidomos të rrëzojmë të gjitha paragjykimet e mundshme që mund të kemi krijuar për të.

BURIMET ZYRTARE

Informacionet që do them janë marrë nga siti zyrtar i Kishës Katolike vatican.va: [Catechismo della Chiesa Cattolica - Indice Generale \(vatican.va\)](http://www.vatican.va/Chiesa_Cattolica_-_Indice_Generale), ku shpjegohet në detaj gjithçka mbi Katekizmin e Kishës Katolike në gjuhë të ndryshme, por në shqip akoma jo fatkeqësisht. Gjithashtu, ndonjë njohuri më të thellë do ta marr nga një sit tjetër zyrtar i Urdhrit Domenikan, urdhër shumë i rëndësishëm i Kishës Katolike, Amici Domenicani; rubrica: Un sacerdote risponde: [Un sacerdote risponde – Amici Domenicani](http://www.unsacerdote.com), në të cilin besimtarët i bëjnë pyetje të shumëllojshme priftit domenikan, profesor teologjie, tomisti Atë Angelo Bellon; si edhe nga siti zyrtar i priftit italian Don Leonardo Maria Pompei, prift i Kishës Katolike Romane “In Voluntate Dei”: [don Leonardo Maria Pompei – In Voluntate Dei](http://www.involuntatedei.com). Këto janë burimet zyrtare kryesore mbi të cilat do të bazohem.

SAKRAMENTI I RRËFIMIT

1. ÇFARË ËSHTË RRËFIMI?

Rrëfimi është një ndër shtatë sakramentet (që do të thotë shenjë e shenjtë) e Kishës Katolike. Quhet ndryshe:

Sakramenti i kthimit (i konversionit) quhet kthim sepse jo thjesht simbolizon, por konkretisht dhe realisht realizon kthimin tek Hyji Atë, që na pret duarhapur e mezi pret që të afrohemi tek Ai nëpërmjet këtij sakramenti kaq të rëndësishëm. Mund të themi praktikisht që nqs një njeri nuk e ka kuptuar e përvetësuar akoma rëndësinë e këtij sakramenti nuk është kthyer realisht tek Ati, sepse të themi të drejtën, po ta kishte kuptuar se si ky sakrament të lejon me të vërtetë të takohesh me Jezusin edhe pse i fshehur pas priftit, se sa pasoja të dobishme për shpirtin e për jetën sjell, asnjë jo vetëm që nuk do ta anashkalonte, por do të viheshim në radhë kush ta bëjë më parë rrëfimin. Ja vlen të përmendin shembullin e një fëmije që së bashku me gjyshen e tij shkon tek prifti kapuçin, shenjt i famshëm Padre Pio, i cili për ato që nuk e dinë e donte aq shumë rrëfimin, sa rrinte edhe 10-12 orë në kishë, duke rrëfyer. Fëmija fillon e rrëfëhet e pasi mbaron rrëfimin, gjyshja ishte shumë kureshtare të dinte se si ishte Padre Pio nga afër, duke qenë se tashmë në zonën e tyre ishte bërë VIP. Dhe praktikisht fëmija fillon e përshkruan duke thënë se ishte i gjatë, biond, me sy bojëqielli,... gjyshen e kap një çudi e madhe pasi ajo e dinte shumë mirë se si ishte Padre Pio: plak, i thinjur tërësisht, me sy kaf... pra fëmija kishte parë mrekullisht në vend të Padre Pios, vetë Jezusin.

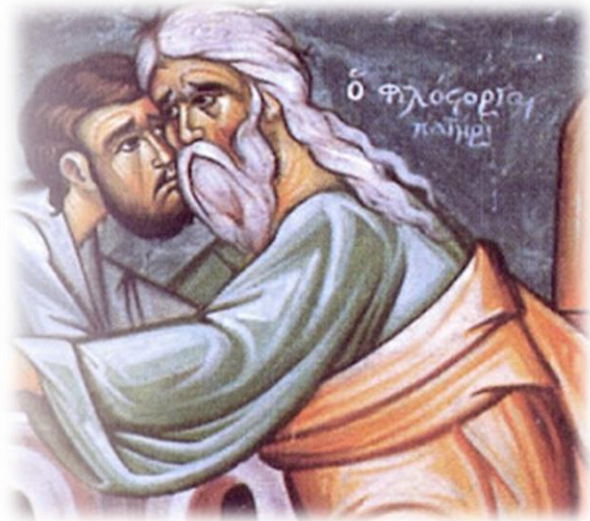
Sakramenti i Rrëfimit, sepse rrëfimi i mëkateve është një nga elementet themelore të këtij Sakramenti. Në kuptimin më të thellë të tij, ky Sakrament nuk ka të bëjë vetëm me rrëfimin e mëkateve nga ana e atij njeriu që rrëfëhet, por sikur shkruan Shën Agustini në librin e tij "Rrëfimet": "Lavdi Ty, o Burimi i Mëshirës. Unë bëhesha gjithnjë e më i mjerë, e Ti gjithnjë e më afër meje. Tashmë, tashmë ishte afruar dora jote, që do të më hiqte e nxirrte nga balta, dhe unë e injoroja"; në Rrëfim ne rrëfëjmë, shpallim edhe Mëshirën e pafund të Hyjit, i cili, edhe pse ne vazhdojmë të mëkatojmë e të largohemi prej Tij, na vjen nga pas duke na kërkuar si një i dashuruar i çmendur, derisa na gjen dhe na merr në krahë, për të na liruar me Mëshirën e tij, që realizohet konkretisht gjatë rrëfimit.

Sakramenti i pendesës, sepse nëpërmjet rrëfimit ne si të krishterë katolikë mund të fillojmë të bëjmë një rrugë të vërtetë kthimi, rrugë të vërtetë pendese të mëkateve dhe dëmit që vjen nga ato, siç do të shikojmë më tej.

Sakramenti i faljes, sepse nëpërmjet faljes sakramentale, Zoti na i fal me të vërtetë mëkatet tona, duke na dhuruar kështu paqen e zemrës. Kjo është diçka aq e rëndësishme, sa do ta konsideroja përbiles si më themeloren: ta fiksojmë mirë në mendje që pasi ta kemi rrëfyer një mëkat dhe na është dhënë falja sakramentale, me të vërtetë dhe jo sa për të thënë, ai mëkat na është falur nga vetë Zoti. Pikë. Mbaroi, iku, u zhduk, u eliminua nga faqja e dheut.

Zoti e heq fare nga mendja, edhe pse mund të ketë qenë diçka për ne aq e keqe apo aq e turpshme sa nuk arrijmë ta heqim dot nga mendja: Zoti e ka hequr nga mendja, e ka harruar. Kjo është pika themelore sepse shpeshherë ne nuk arrijmë dot të falim vetveten, ose më mirë, e falim por vetëm pjesërisht, dhe atëhere mendojmë dhe i japim Zotit mënyrën tonë të të qenit e të të vepruarit: por Zoti nuk është njeri, është Zot. Nqs ne e kemi shumë të vështirë për të harruar e për të falur plotësisht, Zoti jo. Përbiles, diçka që e vret Zotin, Jezusin, më shumë nga të gjitha është pikërisht fakti se ne mendojmë se Ai, pasi të jemi penduar sinqerisht e pasi të jemi rrëfyer, në fund të fundit nuk na i ka falur mëkatet me të vërtetë. **ASPAK E VËRTETË!** Përbiles, na thotë Shenjtja Faustina Kowalska, murgesha polake apostull e Mëshirës Hyjnore, në ditarin e saj, që një motër e saj në Krishtin, një murgeshë, ishte shumë e shqetësuar dhe nuk arrinte dot paqen, sepse mendonte se, edhe pse i kishte rrëfyer disa herë, Jezusi nuk ja kishte falur mëkatet. Atëhere, i kërkon Shenjtes Faustina, duke qenë se e dinte se kishte vizione mistike të Jezusit, pra Ai i shfaqej asaj dhe fliste direkt me të, që ta pyesë Jezusin nqs ja kishte falur mëkatet apo jo. Atëhere, Faustina e pyeti Jezusin dhe Ai ju përgjigj me këto fjalë: "Thuaji që mosbesimi i saj ndaj Meje më lëndon Zemrën më shumë se sa mëkatet që ka bërë!"

Sakramenti i pajtimit, sepse realizon pajtimin e vërtetë me Zotin, na bën që të rifitojmë miqësinë me Zotin të cilin e kishim humbur për shkak të mëkatit (të rëndë) dhe ta shtrëngojmë edhe më shumë këtë miqësi. Ky pajtim me Zotin, pastaj, na hap zemrën drejt pajtimit edhe me vëllezërit e motrat me të cilat, për shkak të mëkateve dhe situatave të ndryshme, mund të jemi në armiqësi/mund të jemi të papajtuar.

2. ÇFARË REALIZOHET NË KËTË SAKRAMENT?

Ky sakrament përbëhet nga dy elemente esenciale: nga njëra anë aktet e njeriut, pra të atij që rrëfëhet, që kthehet tek Hyji pra pendohet, rrëfëhet e bën pendesën që i jep rrëfyesi, e nga ana tjetër kemi aktet e Zotit, nëpërmjet ndërhyrjes së Kishës, e cila nëpërmjet ministrit të saj, pra priftit, jep faljen e mëkateve në emër të Jezu Krishtit dhe ka në dorë të përcaktojë edhe pendesën. Po ashtu prifti lutet e bën pendesë ai vetë për të

penduarin, për ta ndihmuar në këtë kthim e në këtë rrugë shpirtërore të ndërmarrë. Pra në këtë sakrament realizohet falja e mëkateve të rënda dhe nqs rrëfihen, edhe e mëkateve jo të rënda, edhe pse nuk jemi të detyruar t'i rrëfejme (por është e këshillueshme).

3. PSE RRËFIMI BËHET TEK PRIFTI DHE JO DIREKT ME ZOTIN?

Një spartan pyeti një prift që donte ta rrëfente: “Kujt duhet t'i rrëfej mëkatet e mia, Zotit apo njerëzve?”. “Zotit”, ju përgjigj prifti. “Atëhere, tërhiq, njeri”. (Plutarku)

Besoj se një nga pyetjet më të shpeshta që na lindin në vetvete ose që mund të kemi dëgjuar nga të tjerët është kjo: “Po pse të rrëfehemi tek prifti që është një njeri si puna ime, përbiles edhe më i padenjë nganjëherë; rrëfhem direkt me Zotin s'kam nevojë për ndërmjetës!”. Besoj se pothuaj të gjithë ne e kemi menduar ose dëgjuar të paktën një herë në jetën tonë këtë frazë të famshme, që është me të vërtetë aq tunduese sa të bën të mendosh: e vërtetë, pse duhet ta bëj me taman, ka të drejtë! Nqs jeni duke e menduar, e keni menduar, e keni dëgjuar nga dikush e keni dyshime, jeni të bindur por gjjithsesi jeni të hapur të dëgjoni një mendim tjetër, atëherë dëshiroj të ndaj me ju arsyet pse ky sakrament bëhet tek një prift, ministër i Zotit, dhe jo vetëm direkt me Zotin, siç ndodh në fakt në shumë fe të tjera, si psh vëllezërit tanë protestantë.

- a. **Sakramenti i Rrëfimit është themeluar nga vetë Jezu Krishti.** Jezu Krishti e ka themeluar në mbrëmjen e ringjalljes së tij, kur ju shfaqet apostujve të tij. **E gjejmë në ungjillin sipas Gjonit, kapitulli 20, më specifikisht vargjet 22 e 23.** Ja çfarë na thotë Gjoni:

"Pastaj në mbrëmje të po asaj dite, dita e parë e javës, ndërsa dyert e vendit ku qenë mbledhur dishepujt ishin të mbyllura nga frika e Judenjve, erdhi Jezusi dhe u prezantua në mes tyre dhe u tha atyre: "Paqja me ju!" Dhe, si i tha këto, u tregoi atyre duart e veta dhe brinjën. Dishepujt pra, kur e panë Zotin, u gëzuan. Pastaj Jezusi u tha atyre përsëri: "Paqja me ju! Sikurse më ka dërguar mua Ati, ashtu unë po ju dërgoj ju." Dhe, si tha këto fjalë, hukati mbi ta dhe tha: "Merrni Shpirtin e Shenjtë! Atyre që jua falni mëkatet, u falen, e atyre që nuk jua falni, nuk u falen." (Gjo ni 20, 19-23)

Kjo është fjalia bazë, pra kjo fjali e vetë Jezu Krishtit Zot, mbi të cilën është themeluar sakramenti i rrëfimit. Ok, do të thotë dikush, po ai u ka thënë kujt do t'ja falni, jo kujt do t'jua rrëfeni: normalisht deduktojmë që Apostujt nuk mund t'jua falnin mëkatet njerëzve (ose të mos jua falnin nëse nuk do të përmbusheshin kriteret që do të shikojmë) nqs nuk e dinin për çfarë mëkatesh bëhej fjalë, pra nqs njerëzit nuk do t'ja rrëfenin. Pra, kjo fjali përmban në vetvete edhe urdhrin për t'i rrëfyer mëkatet, që pastaj Apostujt duke i ditur e duke i dëgjuar, t'i falnin. Pra, **Sakramenti i Rrëfimit është i themeluar nga vetë Hyji, Jezu Krishti Zot dhe të rrëfyerit e të gjitha**

mëkateve të rënda tek prifti është një gjë që i përket së drejtës hyjnore, jo njerëzore. Kjo e drejtë hyjnore është e nevojshme për të gjithë ata të pagëzuar, që kanë rënë në mëkat të rëndë pas Pagëzimit. (DS 1679, Koncili i Trentos). Kjo pikë është aq e rëndësishme, sa Kisha Katolike na thotë, gjithnjë gjatë Koncilit të Trentos, në formën e një të vërtetë të palëkundshme:

"Nqs dikush thotë që rrëfimi sakramental nuk është themeluar ose nuk është i nevojshëm për shpëtimin prej të drejtës hyjnore; ose që mënyra e të rrëfyerit në sekret vetëm me priftin, që Kisha katolike ka zbatuar gjithnjë e zbaton, është kundër themelimit dhe urdhrit të Krishtit dhe është një shpikje njerëzore, le të jetë anatema (i shkishëruar)"

Po ashtu, Jezusi këtë pushtet të faljes së mëkateve, nuk jua ka dhënë gjithkujt, por jua ka dhënë Apostujve të tij, siç e lexuam në Ungjillin e Gjonit më sipër. Kjo do të thotë që falë vazhdimësisë apostulike (shiko: Sakramenti i Urdhrit) këtë pushtet e kanë po njësoj në ditët tona, Ipeshkvit dhe priftërinjtë e tjerë të Kishës Katolike. Pra, ne e bëjmë rrëfimin tek prifti sepse Jezusi na ka urdhëruar të bëjmë kështu.

b. Si i falin priftërinjtë mëkatet? Priftërinjtë nuk i falin mëkatet, por është vetëm Zoti që ka pushtetin të falë mëkatet nëpërmjet tyre, siç e kuptojmë nga sa shkruam më sipër, sepse vetë Jezusi u ka urdhëruar ta bëjnë këtë gjë. **Kujdes! Prifti është në dijeni të këtyre mëkateve gjatë rrëfimit, jo si njeri, por si Zot** (Shën Toma i Akuinit në Somma Teologica, Suppl 11, 1 ad 2). Mund të duket e ekzagjeruar, por në fakt ta kuptojmë mirë, se kjo qëndron në bazën e çdo kritike të tipit: pse duhet të rrëfhem tek një prift, rrëfhem direkt para Zotit; **pasi nëse ai në rastet e tjera mund të marrë njohuri si njeri i thjeshtë, këtu merr njohuri duke u identifikuar me Krishtin Zot, ose sikur thuhet, vepron in PERSONA CHRISTI (në Personin e Krishtit).** E përsëris dhe shpresoj që ta fiksojmë mirë të gjithë: rrëfimi nuk është një lojë dhe nuk varet as nga mençuria apo aftësia e priftit për të qenë njeri i mirë/psikolog/për të na kuptuar e dëgjuar etj; janë të gjitha talente e aftësi të mira e që duhet t'i ketë një rrëfyes i mirë, por nuk janë themelore: themelor është fakti që prifti, çdo lloj prifti, edhe ai më injoranti që kur flet nuk na dëgjon fare e na duket se po flasim me një mur, vepron gjatë rrëfimit in Persona Christi: nuk më pëlqejnë fjalët e mëdha, por kjo është e vetmja fjalë që do të kisha dëshirë që ta fiksonim mirë ne mendje sepse na tregon si është me të vërtetë situata, pra që me të vërtetë çdo lloj prifti gjatë rrëfimit, sado i paaftë të jetë, identifikohet me Krishtin Zot, më saktë akoma vepron në Personin e Krishtit.

Këtë e thotë edhe vetë Shën Pali apostull (pra duke qenë apostull, ishte prift, kishte të drejtë të rrëfente); kështu që gjejmë një themel tjetër në Fjalën e Zotit, në Bibël:

"Pra, nëse ndokush është në Krishtin, është krijesë e re: e vjetra u zhduk, dhe, ja, u bë e reja! Të gjitha e kanë burimin në Hyjin, i cili na pajtoi me vetvete me anë të Krishtit dhe neve na e besoi shërbesën e pajtimit. Sepse Hyji nëpër Krishtin e pajtoi botën me vetvete, duke mos ua numëruar njerëzve fajet e tyre e duke na e besuar neve fjalën e pajtimit. Jemi, pra, përfaqësuesit e Krishtit! Hyji ju qorton përmes nesh! Ju përbejmë

në emër të Krishtit: Pajtohuni me Hyjin! Atë që kurrë nuk bëri mëkat, Hyji për ne e bëri mëkat, në mënyrë që në Të ne të bëhemi drejtësi e Hyjit". (Letra e dytë drejtuar Korintasve 5, 17-21)

Pra, shkurt, kur ne rrëfemi, edhe pse në mënyrë të dukshme kemi një njeri përpara nesh (ministrin e Sakramentit, pra priftin), në fakt në mënyrë të padukshme për sytë tonë materiale por të vërtetë, është Jezusi prezent dhe ne rrëfemi në të vërtetë me Të. Nga këtu kuptojmë edhe shembullin shumë të lezetshëm të fëmijës me Padre Pion, që në vend të Padre Pios, kishte parë Jezusin. E kuptoni tani besoj rëndësinë tejet ekstreme të këtij sakramenti, çfarë thesari e çfarë mundësie na ka dhënë ne të krishterëve katolike (e ortodoksë) për t'ju afruar Hyjit e dashurisë së tij të pafund, mëshirës së tij.

Po ato priftërinj që gjithçka duken përveçse të identifikohen me Krishtin? Më vjen të them, më vjen keq për to, për njerëzit që kanë të bëjnë me to e më vjen keq sidomos për vetë Jezu Krishtin, që është "i detyruar" të ketë si ministër të tij një prift të tillë. Është i detyruar jo se e detyrojmë ne e as prifti, se ne nuk jemi askushi e Jezusi është Zoti, por sepse që në fillim, do të shikojmë më tej, ai vetë ka dashur kështu, pra të identifikohet në ministrat e tij (mundësisht të mirë e të përgatitur kuptohet). Gjithsesi, nuk është se u ka thënë, nqs do gaboni e do jeni të padenjë e të këqij, me ju nuk do identifikohem më.

- b. **Rrëfimi nuk është diçka e kohëve të fundit, aq më pak sepse sapo thamë që e ka themeluar Krishti, por është gjithashtu diçka që është bërë përherë, në çdo kohë, edhe në vitet e para të themelimit të Kishës e të ekzistencës së krishterëve katolikë.** Në fillim pendesa (e përsëris pendesa, pasi rrëfimi i mëkatit ka qenë përherë sekret) ka qenë publike, pra psh. një njeri kishte bërë një mëkat të rëndë, shkonte tek Ipeshkvi, që i jepte pendesën, dhe pendesa në ato kohë nuk ishte si tani "thuaj tre të falemi mari e shnet"; pendesa mund të zgjaste edhe vite të tëra e kjo pendesë ishte publike.

Për më tepër, rrëfimi përpara bëhej një herë në jetë, le të themi si një mundësi shpëtimi pas pagëzimit, sakrament që siç e kemi thënë (shiko: Sakramenti i Pagëzimit) na liron nga mëkati origjinal e nga çdo lloj mëkati personal që mund të kemi bërë gjatë jetës, si dhe nga dënimi që rrjedh nga këta të fundit. Pra, në këtë kuptim, nuk mund të bëheshin abuzime me sakramentin e rrëfimit. Pastaj, rreth shekullit të 6të pas Krishtit, filloi të përhapej mënyra më e shpeshtë e të rrëfyerit, që është ajo që kemi edhe ne sot, e që vinte nga ambjenti monastik, pra i murgjve irlandezë që zbritën në Francë për të përhapur Ungjillin (në kohën e mbretit Clodoveo, mbret i Frankëve). Pra, nuk është një rithemelim i sakramentit të rrëfimit, pasi këtë sakrament e thamë që e ka themeluar vetë Jezu Krishti, por është një mënyrë e re e kryerjes së këtij sakramenti, pasi mendohet se kjo mënyrë është më frytdhënëse dhe më e mëshirshme se e para.

- c. **Gjithsesi ka një gjysmë të vërtetë në fjalinë: rrëfhem para Zotit vetë.** Jo në kuptimin e mirëfilltë të rrëfimit (pra duke shmangur rrëfimin tek prifti); por në kuptimin që kur një njeri shkon të bëjë rrëfimin tek prifti mendohet që në zemrën e tij i ka kuptuar mëkatet (bëhet fjalë sidomos për mëkatet e rënda), është penduar brenda zemrës së tij dhe i ka kërkuar falje Zotit e nqs është e nevojshme, dikujt apo shumë vetave që mund të

ketë lënduar. Në këtë mënyrë, nëpërmjet këtij pendimi të brendshëm që sikur do të shohim, është gjithnjë i nevojshëm e i domosdoshëm në sakramentin e rrëfimit, njeriu mund të afrohet me Hyjin, e kështu pendimi e rrëfimi i mëkateve e risjellin në zemrën tonë atë (shiko: Mëkati i rëndë) që quhet Hirin Shenjtëruës të Hyjit, pra miqësinë me Hyjin.

4. CILAT JANË ELEMENTET KRYESORE TË KËTIJ SAKRAMENTI?

Besoj se shumicës prej jush ju ka qëlluar të shkoni të rrëfehemi dhe të rrini pak a shumë si para një profesori ku s’ dini ç’a ti thoni; o s’ ju kujtohen mëkatet ose pasi t’ i keni thënë ato një-dy që ju kujtohen, s’ dini si të vazhdoni. Duhet të dimë që për të bërë një rrëfim të mirë, janë këto “kriteret” që na ndihmojnë për t’ ju afruar këtij sakramenti në mënyrën më të mirë e më të denjë të mundshme, duke patur parasysh se nuk jemi me të vërtetë në provim para profesorit (më kujtohet një koleg universiteti, i cili edhe pse ishte student shumë i përgatitur dhe i mirë, përpara çdo provimi, sidomos kur afrohej momenti që do të pyesnin atë, ngrihej në këmbë dhe lëvizte në klasë si një i çmendur, andej e kënde, nga stresi; pra shpresoj që asnjë nga ne të mos e jetojë rrëfimin në një mënyrë të tillë e kam fjalën) por që nga bërja e një rrëfimi të rregullt apo jo varet shëndeti i shpirtit, cilësia e jetës sonë shpirtërore e lumturia jonë.

a. PENDIMI

Për të bërë një rrëfim siç duhet, duhet që përpara të jemi penduar për mëkatet e bëra (pasi jemi ndërgjegjësuar për ato që kemi bërë e për rëndësinë e tyre). Mund të duket diçka e thjeshtë, kot që ta thuash, por nuk është ashtu sepse në fakt ndërgjegjësimi në vetvete dhe para Zotit për mëkatet e bëra dhe kurajoja, përlulja për t’ u penduar e për të shkuar për t’ i rrëfyer është procesi më i gjatë (që mund të zgjasë edhe vite) dhe më i vështirë. Të themi të drejtën, pak nga ne kanë qejf të përballen me pjesën e tyre më të dobët, më të thyer, më lëmsh, më të dhimbshme, më të keqe; pale pastaj të marrin guximin duke thyer çdo paragjykim, frikë apo më shpesh turp për të shkuar për t’ i rrëfyer (sidomos nqs kemi vite që kemi qëndruar larg këtij Sakramenti apo larg Kishës në përgjithësi).

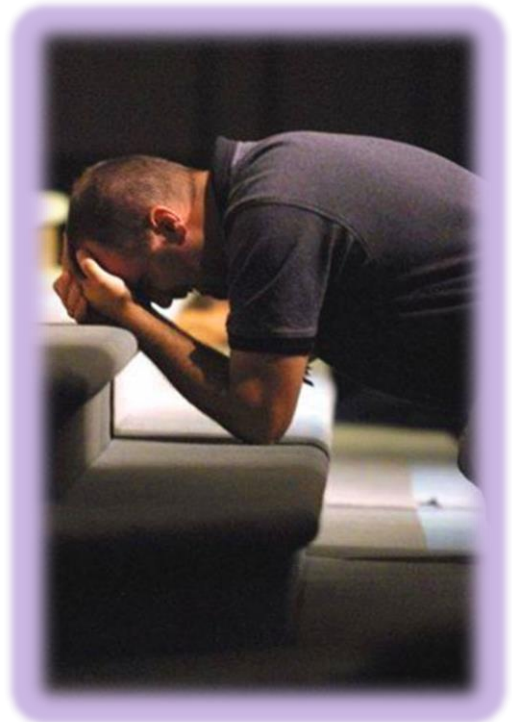
Pendimi duhet të jetë i vërtetë e sidomos i sinqertë, jo të bëjmë gjasme se po rrëfehemi e pastaj në fakt në zemër kemi bindjen që sapo të dalim nga dera e kishës ta bëjmë prapë atë që po rrëfejme pa problem, sepse nqs është kështu, dhe jo për shkak të dobësisë sonë (dmth nqs ne jemi me të vërtetë të penduar për aq sa mundemi, por kemi frikë që ka shumë mundësi që do biem sërish në të njëjtën grackë për shkak të dobësisë sonë, kjo është gjë tjetër), duke mos pasur në rrëfimin e bërë pendim të sinqertë, bëhet një përdhosje e Sakramentit, dhe kemi thënë që përdhosja e sakramenteve quhet sakrilegj, e sakrilegji është mëkat i rëndë.

Shembull. Shembulli i një vajze katolike që njoh, e cila frekuentonte kishën dhe Meshën e së dielës së bashku me të fejuarin e saj. Tani, e dija, duke qenë se vetë ajo më kishte thënë, që ato kishin marrëdhënie paramartesore. Atëhere, e shtyrë sidomos nga një frymëzim i marrë gjatë një tërheqjeje shpirtërore, i flas për dëlirësinë në çift, duke u

munduar jo vetëm që të mos ja imponoj, por edhe që të shpjegoj pse-në e dëlirësë, të mirat që u vijnë dy të fejuarve etj. Dhe përgjigja: Më fal, ti sa vetë njeh që bëjnë kështu? Jo, jo më fal, ma thuaj se dua ta di. Mund t'i numëroj me gishtat e duarve, aq pak janë! Keni ngelur vetëm dy dele!... Atëhere pas disa tentativave të dëshpëruara, e lashë fare, por vetëm më erdhi të bëj një pyetje të fundit: Po më fal, ju shkoni edhe në Meshë, si ja bëni me Kungimin?- Oh, normal rrëfehemi, shkojmë në Meshë e marrim Kungimin! ... Pra, një shembull i tillë, siç mund ta kuptoni edhe vetë, është shembulli i një rrëfimi sakrilegj, sepse është bërë pa pendim të vërtetë (e kuptuam nga ato pak fjalë që ndava me ju më sipër por mbi të gjitha me fjalën e fundit me të cilën e mbylli telefonatën “As që më shkon ndërmend të bëj atë që po më thua, harroje!”) dhe si rrëfimet, si kungimet e bëra në këtë rast, janë sakrilegje.

Pendimi mund të jetë dy llojesh: perfekt dhe jo perfekt.

Pendimi perfekt është kur **pendohemi për mëkatet që kemi bërë pasi e kuptojmë se sa shumë e kemi ofenduar Hyjin me mëkatet tona** dhe për këtë arsye na vret në ndërgjegje e pendohemi thellë. Ky lloj pendimi për mëkatet, që është ai më perfekt, e rikthen shpirtin në hir të Zotit (pasi e dimë që Zoti para se të jetë prezent në sakramentet është në zemrën e njeriut dhe i lexon mendimet, vullnetin, pendimet e tij, dhe ai vetë duke qenë i vetmi që ka këtë fuqi dhe e shfajëson njeriun nga mëkatet e rënda pasi shikon këtë lloj pendese të vërtetë). **Por në të njëjtën kohë, kjo lloj pendese duhet të përmbajë në vetveten qëllimin, që sa më shpejt të jetë e mundur, të rrëfihen ato mëkate** -them të paktën qëllimin sepse ka situata të cilat nuk të lejojnë të rrëfesh ose të paktën jo menjëherë. Me pak fjalë, pendimi perfekt është ai pendim që përshkruhet në lutjen **“Puna e pendimit”**. Sikur të ishim (të gjithë, besimtarët por edhe katekistët e priftërinjtë) përqëndruar më shumë në kuptimin e thellë të fjalëve të punës së pendimit dhe jo vetëm në të mësuarit përmendësh, sikur të ishim në shkollë, kur na detyronin të mësonim poezitë e Gjergj Fishtës, që duhej t'i recitonim përbiles edhe me intonacion! Si psh. kjo poezi e tij:

*“Porsi kanga e zogut t'verës,
qi vallzon n'blerim të prillit;
porsi i ambli flladi i erës,
qi lmon gjit e drandofillit;
porsi vala e bregut t'detit,
porsi gjâma e rrfës zhgjetare,
porsi ushtima e një tërmetit,
ngjashtu â' gjuha e jonë shqyptare”...*

(Gjuha Shqype, Gjergj Fishta)

Ja, Puna e Pendimit, me gjithë respektin, nuk është si një poezi e Gjergj Fishtës dhe nuk duhet të mësohet si e tillë, por duhet së pari të jetohet, të përjetohet, të besohet, të kuptohet e të përvetësohet. Ça na thotë Puna e Pendimit? Le ta lexojmë së bashku:

O Zoti im, po më vjen keq me gjithë zemër për të gjitha mëkatet që i kam bërë. Se kam bjerrë parrizin dhe kam merituar ferrin. Por më fort se të kam fyer Ty, o E mira e pambaruar, që kaq fort më ke dashur. Mëshirë, o Zot! Më fal, o Zot! Po të jap fjalën, me ndihmën tënde, që mos të të fyej më kurrë. Amen!

Do të duheshin shumë faqe të tjera për të shpjeguar në detaj thellësinë e kësaj lutjeje, por tani për tani mund të themi vetëm që thelbi i saj është pjesa e dytë: **POR MË FORT SE TË KAM FYER TY, O E MIRA E PAMBARUAR; QË KAQ FORT MË KE DASHUR!**

Të themi të drejtën, sa prej nesh kanë patur ose do të kenë një pendim të tillë në jetën e tyre? Unë mendoj se shumë pak. Shumica prej nesh pendohen nga mëkatet e bëra pasi e ndjejnë e kuptojnë më në fund në ndërgjegje se sa dëm u ka bërë mëkati i bërë, se sa i shëmtuar ka qenë dhe sa keq i ka sjellë vetes apo të tjerëve dhe sepse kemi frikë të brendshme, o nga një gjykim i Zotit, ose për ato pak që besojnë akoma në të, nga ferri. E për këto arsye e arsye të tjera të ngjashme ne pendohemi. Ok, janë arsye të drejta, të vërteta, të mira, por jo perfekte dhe sidomos të rëndësishme siç është arsyeja e parë, që shkaktonte pendimin perfekt. **Këto janë arsyet që shkaktojnë në zemrën tonë pendimin jo perfekt.** Puna është se ne nuk e marrim me mend në fakt se sa i mirë dhe i ëmbël është Zoti, Babai ynë, sepse po ta dinim me të vërtetë, nuk do të na binte ndërmend për ato motivet që sapo thashë, por vetëm për faktin që e kemi ofenduar: imagjiloni njeriun që më shumë doni e më shumë respektoni në këtë botë siç mund të jetë për shumë nëna, e imagjiloni sikur ta ofendoni mizorisht duke i shkuar kundër në të gjitha mënyrat. Normalisht nqs bëjmë këtë dhe pastaj vijmë në vete, do na vinte mbi të gjitha keq për faktin që kemi ofenduar nënën dhe nuk i kemi dhënë dashurinë që meritonte. Po ashtu me Hyjin, por duke qenë që kështu nuk ndodh dhe e shpjeguam pse, pendimi ynë mbetet siç thamë më parë, imperfekt.

Ky nuk është vetëm një dallim sipërfaqësor sa për të thënë, por dallimi është që pendimi jo perfekt, edhe pse tejet i nevojshëm dhe i domosdoshëm, vetëm e përgatit shpirtin për rrëfimin, pra nuk e rikthen në shpirtin e njeriut hirin shenjtërues të Zotit, që është

thelbësor për shpëtimin e shpirtit dhe për të hyrë në Parajsë, por mbi të gjitha për të qenë në një miqësi të thellë me Zotin (edhe për pendimin jo perfekt njeriu duhet ta ketë qëllimin që sapo të jetë e mundur të rrëfëhet). Në këtë rast, **vetëm pasi të rrëfëhet, njeriu i penduar me pendim jo perfekt, mund të rikthehet në hirin e Zotit dhe mund të marrë Kungimin. Në rastin e pendimit perfekt, sikur pamë më sipër, vetë pendimi perfekt, për karakteristikat e tij të sipërpërshkruara, e rikthen brenda zemrës së njeriut hirin shenjtëruës të Zotit** (edhe në këtë rast njeriu duhet të ketë qëllimin e brendshëm që të rrëfëhet sa më parë të jetë e mundur). **Gjithsesi, edhe pse pendimi perfekt e rikthen në zemrën e njeriut hirin e Zotit, nuk mund të merret Kungimi pa bërë rrëfimin**, dhe për arsyet e kësaj kemi folur gjatë në Sakramentin e Kungimit (shiko: Sakramenti i Kungimit/Kur duhet e mund të bëhet Kungimi).

Pse po e bëjmë këtë dallim?

E para sepse ky dallim na bën të kuptojmë se sa i rëndësishëm është rrëfimi për faljen e mëkateve, duke qenë se pa të mund të ekzistojnë pendimi i vërtetë, por jo falja e mëkateve, heqja e peshës së mëkatit që rëndon mbi atë që e kryen më shumë se sa një thes i rëndë me tulla mund të rëndojë mbi atë që e mbart, që përmbushet vetëm nëpërmjet rrëfimit në çdo rast (si në rastin e pendimit perfekt dhe si atë joperfekt, duhej të ekzistonte në zemrën e atij që pendohet sinqerisht, qëllimi i vërtetë që të rrëfëhet sa më parë të jetë e mundur).

Po ashtu, dikush mund të thotë, po pse të rrëfëhemi nqs në rastin e pendimit perfekt, nqs vetë pendimi perfekt na jep hirin e Zotit, pra atë për të cilin kemi nevojë që të shpëtojmë? Sepse thamë që njeriu që pendohet në mënyrë perfekte gjithsesi duhet të ketë qëllimin që të bëjë rrëfimin sa më parë, e ky qëllim duhet të jetë real dhe duhet të përmbushet: kjo do të thotë që vetëm nqs vdes s'mund ta përmbushë, se përndryshe pothuaj kudo, sapo të jetë e mundur, mund të gjejë një prift për t'u rrrëfyer.

Po atëhere, mund të thotë dikush tjetër, pse po i thua kot këto dallime, le të themi që shkurt duhet të jemi të penduar dhe të rrëfëhemi në çdo rast e kaq, apo jo?

Sepse ky dallim së pari jepet për të treguar se cili është thelbi i mëkatit dhe cili është thelbi i rrëfimit (pra që mëkati së pari, para se të na bëjë keq ne ose tjetrit, ofendon mbi të gjitha Zotin, Krijuesin tonë dhe që dashuria për Zotin është ideali jonë, objektivi jonë dhe jo frika ndaj gjykimit të Zotit ose ndaj ferrit). Së dyti sepse mund të ketë disa raste ekstreme, në të cilat njeriu nuk ka mundësi të rrëfëhet jo sepse nuk do, por sepse nuk varet nga vullneti i tij.

Shembull 1. Shembulli i një njeriu katolik, praktikant (po e quajmë Gjergj, meqë i filluam shembujt me Gjergj Fishtën) i cili gjendet për arsye pune në një vend në mes të shkretëtirës së Saharasë, dhe duhet të qëndrojë aty për ca ditë. Tani, për arsye e një tjetër që s'po i listojmë, zëre se bie në një mëkat të rëndë, psh masturbohet. Tani masturbimi (Shiko: Urdhëresa e gjashtë) është mëkat i rëndë, dhe Gjergji duhet dhe do që ta rrëfejë, por s'ka se ku e se si. Atëhere, Gjergji pendohet thellë për këtë që bëri, duke bërë një akt pendimi të thellë, të sinqertë, perfekt dhe ka shpresën e madhe që Zoti nuk do ta lërë për gjithë atë kohë (ndoshta mund të kalojnë muaj) në atë gjendje ankthi, por do t'i japë hirin e tij shenjtëruës për t'u rikthyer në miqësi me të. Kur të kthehet në shtëpi, Gjergji do të shkojë tek prifti i tij dhe do të rrëfëhet menjëherë.

Shembull 2. Ky shembull është i përshkruar në librin e mistikes austriake Maria Simma “Na nxirrni nga këtu”. Ajo ishte një mistike që shikonte shpirtrat e Purgatorit, pra shpirtrat e të vdekurve që gjendeshin në Purgator, dhe fliste me ta. Një nga këta shpirtra, i tregon mistikes rastin real të një vajze, një prostitutë, e cila kishte bërë gjatë gjithë jetës këtë gjë. Një ditë, duke kaluar binarët, kalon një tren papritmas dhe e shtyp, dhe ajo vdes. Ky shpirt i Purgatorit tregon se në çastin e fundit të vdekjes, kjo vajzë kishte nxjerrë nga fundi i zemrës së saj këtë mendim, duke ju drejtuar Zotit “Sa mirë ma bëri që më shtypi treni, kështu më në fund përfundoj së ofenduari Zotin!” Sipas këtij shpirti të Purgatorit, kjo vajzë, ish- prostitutë, me një pendim tejet perfekt, tejet të sinqertë e tejet të thellë, kishte shkuar drejt e në Parajsë.

Tani, ndërkohë që po shkruaja këtë shembull, më vinin lotë emocionit, jo vetëm për fundin e kësaj historie, por mbi të gjitha për Mëshirën e pafund të Zotit, që shikon deri në brendësinë e thellësinë e zemrës së secilit prej nesh. E di që ndokush tjetër mund të mendojë “posi, kjo ka bërë gjithë jetën e saj çka dashur, prostitutë, mëkate pa fund, e në fund me një fjali, direkt shkon në Parajsë, rrezik më mirë se ne të shkretët, që mundohemi të bëjmë mirë gjatë gjithë jetës e vuajmë padrejtësisht!”. Nuk e dimë se si ka qenë jeta e saj dhe çfarë ka përjetuar thellësisht ajo vajzë gjatë jetës së saj, por e dhashë këtë shembull që mua më kishte dhe vazhdon të më godasë shumë, për të treguar se si **Zoti, Jezusi, i ka themeluar vetë Sakramentet (edhe të Rrëfimit) por nuk është i lidhur nga ato:** në rastet ekstreme si këto të lartpërmendura, **Ai përdor ato të ashtuquajtura “rrugë të jashtëzakonshme” për të shpëtuar krijesat e tij,** dhe këto rrugë, sikur e pamë në rastin e prostitutës, i përdor deri në fund, për çdo njeri, për secilin prej nesh. Pra, rasti i prostitutës nuk duhet të na bëjë me nerva, përkundrazi duhet të na japë më shumë shpresë në Mëshirën e pafund të Hyjit.

b. RRËFIMI I MËKATEVE

Është element themelor dhe shumë i rëndësishëm këtij sakramenti, pa të cilën sakramenti do të ishte i pavlefshëm. E them këtë sepse mund të duket diçka normale, por kur t’ju them këto shembuj do kuptoni pse. E marrim me mend se rrëfimi përveçse të pajton me Zotin, me vetveten dhe me të tjerët nëpërmjet ndërgjegjësimit për mëkatet e bëra në jetë, edhe të liron nga barra e mëkateve, të liron shpirtërisht, psikologjikisht e mendërisht; ka disa njerëz që e përshkruajnë veten si më të lehtë, si të kishin hequr një peshë kur dalin prej rrëfimit.

Por duhet të kemi kujdes që të mos e shndërrojmë rrëfimin në një sedutë psikologjike: sikur të shkojmë tek psikologu dhe t’i hapim problemet tona. **Janë dy gjëra të ndryshme, që kanë objekte finale të ndryshme! Psikologu merret me anën psikologjike, studion e ndihmon psiken e njeriut, kurse rrëfimi ka si objektiv rrëfimin e mëkateve dhe purifikimin e shpirtit nëpërmjet faljes që merr nga Zoti për ndërmjetësi të priftit** (që siç thamë vepron in Persona Christi në atë moment). E përsëris, purifikimin e shpirtit nga mëkatet e bëra, flas sidomos. për ato të rëndat. Normalisht jemi njerëz, kemi shpirt, mendje, psike, në një njeri janë të gjitha, kështu që

duke purifikuar shpirtin, do ndihemi edhe psikologjikisht më mirë. Por është e rëndësishme që ta bëjmë këtë dallim, pasi shumë njerëz, edhe këtu s'po gjykoj askënd thjesht fakte, shkojnë të rrëfehen për t'u shfryrë për momentin, se burri apo fëmija e çmend, se i fejuari e ka bërë me nerva etj... normalisht që mund dhe përbiles duhet të tregohen rrethanat, por të mos harrojmë objektivin edhe në mes të këtij vorbulli: mëkatet tona!

Shembull. Një grua zihet me burrin (e zëmë se është Gjergji burri i saj). Gjergji e ka tepruar se përherë do të urdhërojë e asnjëherë nuk e dëgjon kur ajo flet e kështu kanë filluar zënkën; ok, ai ka gabuar dhe do i shikojë, po deshi, vetë mëkatet e veta, po gruaja a ka bërë ndonjë mëkat në këtë mes? Mos është treguar e pabindur, mos nuk e ka degjuar asnjëherë kur Gjergji i ka thënë mijëra herë që ta bëjë diçka e ajo nuk e ka bërë, mos është përpjekur të flasë në një moment kur ai nuk ishte në formë, tepër i lodhur, i kthyer nga puna, i rraskapitur, në pamundësi për të folur e ajo nuk e ka kuptuar mirë e duke dashur që të mbizotërojë e drejta e saj, nuk e ka parë që është momenti për të qëndruar më mirë në heshtje...

E kështu ky ishte një shembull banal, por ky është rrëfimi: të rrëfejme sinqerisht e me pendim të vërtetë mungesat **tona** të dashurisë ndaj vetes, ndaj tjetrit e mbi të gjitha ndaj Zotit: ky është mëkati.

c. FALJA SAKRAMENTALE

Falja Sakramentale, së bashku me pendimin dhe me rrëfimin e mëkateve, janë elemente ad validitatem të Sakramentit të Rrëfimi, çka do të thotë që pa këto tre elemente, Sakramenti i Rrëfimit nuk është i vlefshëm. Falja Sakramentale normalisht i përket priftit, i cili i fal mëkatet jo si njeri, por duke vepruar në personin e Krishtit, in Persona Christi; pra praktikisht është Jezu Krishti Zot që na i fal mëkatet përmes tij.

d. PENDESA

Pas rrëfimit të mëkateve në mënyrë të drejtë e të plotë, dhe pas marrjes së faljes sakramentale, prifti na jep pendesën. Duhet të dimë së pari që **Pendesa nuk është një element ad validitatem, pa të cilin Sakramenti i Rrëfimit nuk do të ishte i vlefshëm, por ad integritatem, dmth që integron Sakramentin e Rrëfimit.** Kjo do të thotë që nqs ne rrëfehemi por prifti nuk na jep pendesën, rrëfimi ynë është i vlefshëm, por është i gjymtuar, sepse i mungon pjesa integruese, që edhe pse integruese, jo për këtë arsye më pak e rëndësishme.

Po nqs Zoti na ka falur mëkatet, pse të bëjmë pendesën? E vërtetë që na ka falur, por mëkati si realitet tejet i trishtë dhe shkatërrimtar, kur është bërë, nuk mund të kthehet mbrapsht dhe pasojat e tij nuk mund të ndalen, si ato shpirtërore që shpesh nuk i shikojmë por janë të pranishme, si ato materiale dmth ato që mund të shikohen.

Shembull 1. Kur një njeri frekuenton një magjistar/shikues fati i cili i jep të bëjë ca rituale, të pijë psh ca ujëra a gjëra të tilla për të gjetur punë (e zëmë se Gjergji humbi punën e i dëshpëruar shkon tek njëri prej këtyre), Gjergji nuk e kupton por pasojat e këtij mëkati fillojnë që nga momenti që bëhet mëkati dhe bëhen gjithnjë më shkatërruese, jo vetëm për vetë Gjergjin, por edhe për të gjithë njerëzimin!!! Çfarëëë, për të gjithë njerëzimin??? Po! Sepse ne të gjithë jemi të lidhur si në një rrjetë, që e njihet me emrin Korpi Mistik i Krishtit, e jemi bijtë e të njëjtit Atë Qiellor me të vërtetë jo si fjalë romantike, prandaj kur njëri nga ne bie (nëpërmjet mëkatit), bie i gjithë njerëzimi shpirtërisht, e kur njeri nga ne ngrihet (duke u rikthyer në hirin e Zotit) ngrihet i gjithë njerëzimi shpirtërisht. Tani, Gjergji e kupton mëkatin e tij, pendohet e rrëfëhet dhe normalisht që Zoti e fal, por tashmë pasojat e këqija të kësaj magjie të bardhë (kjo është çka bëjnë këta magjistarë që ne na duken të padëmshëm) ekzistojnë akoma e kështu që duhet bërë pendesa, e cila zakonisht caktohet nga prifti rrëfyes, për të filluar shlyerjen e atij dëmi dalëngadalë.

Shembull 2. E zëmë se Gjergji udhëton një vit pa bërë biletën/abononë e mjeteve publike. Ky është mëkat (shiko: Urdhëresa e shtatë) pra vjedhje ndaj entit që nxjerr biletat, e kështu Gjergji, i penduar, e rrëfen këtë mëkat, normalisht falet nga Zoti, por duhet të bëjë pendesën e në këtë rast pendesa do të jetë mbi të gjitha shlyerja e këtyre parave të vjedhura, e duke qenë se Gjergji nuk mund t'ja dorëzojë në dorë shoferave apo entit të aboneve, vendos t'i japë për bamirësi ato para që duhej të kishte shpenzuar për biletat, duke bërë kështu drejtësinë sociale.

Mund t'ju ketë qëlluar, sidomos në ditët tona, që shumica e priftërinjve thonë thjesht “si pendesë, thuaj tre të falemi Mari” (nqs e thonë) dhe mbaroi puna, por në fakt, për arsyet që thamë më sipër dhe për efektet katastrofike të vërteta të mëkatit mbi veten tonë, mbi ata që na rrethojnë e mbi mbarë njerëzimin e krijimin, pendesa nuk është aspak diçka për t'u banalizuar. Mjafton të kujtojmë që në vitet e para të Krishtëritit priftërinjtë ishin shumë më të ashpër me pendesat që caktonin, duke arritur të jepnin psh. si pendesë për mëkatin e marrëdhënieve seksuale jashtëmartesore deri në 7 vite rresht vetëm bukë e ujë nga ana e këtyre dy të shkretëve. Besoj që në fund të këtyre 7 viteve, nqs arrinin shëndosh e mirë, as që ju binte ndërmend të bënin më diçka të tillë, dhe edhe sikur t'ju binte s'do të kishin as forcën ta bënin, ashtu si mund të ishin, të çakërdisur! Nejtë, se po bëjmë pak shaka për të mos e bërë tepër drastike, por e kuptoni se ato të viteve përpara, mund të kenë qenë me të vërtetë pak si tepër të ashpër, por edhe ne nga ana jonë jemi pak si tepër anashkalues, duke mos i konsideruar efektet drastike të mëkatit në jetët tona. Duhet të gjejmë një ekuilibër, duke ju braktisur sa më shumë Mëshirës së Hyjit, pa u bërë neglizhent ndaj përgjegjësive tona si të krishterë.

Po ashtu, **pendesa na bashkon me pendesën ekstreme dhe tejet të dhimbshme që ka bërë Jezu Krishti në kryq për ne**, pikërisht për ata mëkate për të cilat jemi rrëfyer, që Ai vetë ka falur dhe për të cilat po bëjmë pendesën: pra i bashkohemi atij në këtë vepër shlyese dhe liruese. Po ashtu, pas rrëfimit, edhe pse mund të jemi sinqerisht të penduar, natyra jonë është e tillë që ngelen disa tendenca të këqija pas mëkatit që kemi bërë, kështu që **pendesa na ndihmon për të eliminuar këto tendenca të këqija që na ngelen e për t'u purifikuar gjithnjë e më shumë.**

5. CILAT MËKATE DUHET TË RRËFEHEN?

Mëkatet që janë të detyrueshme të rrëfehen janë mëkatet e rënda (shiko: Mëkati i rëndë dhe Dhjetë Urdhëresat). **Mëkatet e rënda duhet të rrëfehen sipas llojit** (për më në detaj shiko secilën nga Dhjetë Urdhëresat ose pjesën Mëkati i Rëndë) **dhe numrit të mëkateve. Është e këshillueshme dhe shpeshherë e detyrueshme të rrëfehen edhe rrethanat e mëkatit.** Po bëj ca shembuj.

Shembull 1. Sipas llojit: (Marrim gjithnjë si shembull njeriun me emrin e shpikur “Gjergj”) Nqs Gjergji thotë në rrëfim thjesht: kam kryer akte të papastra ka thënë pak gjë, se ka dallim midis psh të kryerit të një marrëdhënie seksuale jashtëmartesore midis heteroseksualëve dhe midis atyre homoseksualë (shpresoj të mos ofendohen miqtë homoseksuale për këtë dallim, për më tepër shiko: Urdhëresa e Gjashtë/Homoseksualiteti), pra ky i fundit është mëkat më i rëndë;

Shembull 2. Sipas numrit: numri i mëkateve duhet thënë sepse një gjë është psh që Gjergji i ka shpëtuar një herë një sharje ndaj Zotit në mes të një situatë që e ka çuar në tërbim (gjithnjë gruaja e tij që nuk i vë kurrë veshin), e një tjetër është ta kesh marrë si zakon, siç ka dalë në modë tani midis ca të rinjve që shajnë Zotit çdo dy fjalë që thonë, si të ishte pjesë normale e çdo fjalie, përbiles ndoshta mendojnë se e zbukurojnë fjalinë. Janë të dyja mëkate të rënda por e kuptoni vetë ndryshimin.

Nuk është se Zoti rri aty me orë në dorë duke matur herët që mëkatojnë, por na ndihmon në së pari për të parë në sy realisht situatën e shpirtit tonë dhe e ndihmojmë po ashtu priftin rrëfyes që në atë moment i kemi besuar zemrën tonë.

Shembull 3. Rrethanat e mëkatit shpesh duhen thënë pasi mund të ndryshojnë rëndësinë e mëkatit: psh një gjë është që Gjergji ta ketë thënë atë sharje ndaj Zotit në vetvete pa e dëgjuar kush, e një gjë është ta ketë thënë me plot gojën përpara fëmijës së tij... edhe këtu nuk është çështje hipokrizie se dihet që Zoti lexon zemrën, por në rastin e dytë kemi edhe përgjegjësinë e skandalit dhe të shembullit të keq që Gjergji jep para fëmijës si prind, që teorikisht duhet ta edukojë drejt së mirës dhe jo ta çedukojë.

E përsëris se nuk duhet ta shikojmë këtë gjë si gjykim a si rëndim, “uf më duket si provim, edhe me lloj e me numër!”, por si një mënyrë për të na ndihmuar në për të qenë më të sinqertë me vetveten, para Zotit që është Mjeku i zemrës sonë e para priftit, ndërmjetësit të padenjë, por që ai e ka përzgjedhur. Ashtu sikur një mjek ka nevojë të dijë shpeshherë me detaje problemin e shëndetit të pacientit për të zgjedhur terapinë e duhur, ashtu edhe prifti ka nevojë ta dijë gjendjen e shpirtit tonë jo për të na përqeshur apo për të menduar “Shih ky i shkreti sa mëkatar që është”, por për të na ndihmuar më së miri. Edhe vetë Zoti është aty prezent dhe e shikon sinqeritetin tonë e na shëron ai vetë kur ne tregohemi krejtësisht të hapur me të.

Nqs një njeri nuk i rrëfen të gjitha mëkatet e rënda që ka në ndërgjegje, nuk mund të marrë në asnjë mënyrë Kungimin e Shenjtë. Nqs Kungimi i Shenjtë merret në gjendje mëkati të rëndë, bëhet sakrilegj, pra përdhosje e Korpit të Shenjtë të Krishtit, që po ashtu është mëkat i rëndë.

Nqs nuk na kujtohen një ose disa mëkate të rënda gjatë rrëfimit dhe kështu që nuk i rrëfejme në atë moment, nqs kemi marrë Kungimin, duke qenë se nuk i kemi fshehur me qëllim ndaj priftit, duhet të jemi të qetë se nuk kemi bërë sakrilegj. Po na u kujtuan, herën tjetër që shkojmë e rrëfehemi duhet t'i rrëfejme. Pra siç e shikojmë rrëfimi i sinqertë fal edhe ato mëkate të cilat i kemi bërë ndoshta shumë vite përpara e nuk na bie ndërmend për to, por që në zemrën tonë sigurisht po të na kujtoheshin do të pendoheshim për to, nuk do t'i bënim më e do t'i rrëfenim sapo të ishte e mundur.

Përkundrazi!!! Nqs gjatë rrëfimit ne fshehim VULLNETARISHT një ose disa mëkate të rënda, pra nuk ja themi priftit, o sepse kemi turp t'ja themi se kushedi se çka mendon për mua, o sepse edhe duke e ditur se është mëkat i rëndë, i themi vetes se s'është e nevojshme t'ja themi priftit, o për arsye të tjera, ato mëkate nuk na janë falur dhe falja sakramentale që vjen nga prifti, edhe pse ai duke mos e ditur e shpreh formulën e faljes me qëllimin e sinqertë për të na i falur mëkatet, nuk është e vlefshme; po ashtu edhe rrëfimi nuk është i vlefshëm dhe për më tepër është sakrilegj, një tjetër mëkat i rëndë. Nuk ka asnjë kuptim që t'i fshehim mëkatet tona Zotit, edhe pse në atë moment të përfaqësuar nga një prift i thjeshtë. Ai shikon e di gjithçka, s'ka pse të kemi turp nga Ai; do vetëm lirim tonë e faljen tonë, por s'mund të na e japë nqs ne nuk ja prezantojmë nëpërmjet rrëfimit mëkatet që duam të na i falë. Nqs ne i fshehim, është sikur t'i themi Zotit që nuk kemi besim tek Ai, në mëshirën e tij të pafund, që ai mund të na i falë edhe ato mëkate, prandaj preferojmë t'i mbajmë për vete, t'ja fshehim. Po ku ka gjë që mund t'i fshihet Zotit, që shikon edhe në dhomat më të fshehta të zemrës së njeriut?

Nqs përkundrazi keni turp nga prifti e nga çfarë ai mund të mendojë për ju, mendoni se ai është njeri si të gjithë ne, që mëkaton (shpresojmë jo rëndë por mund të ndodhë), që rrëfehët (përbiles duhet të rrëfehët shpesh), dhe që i ka studiuar të gjitha mëkatet e mundshme që mund të bëjë njeriu e që sado i ri të jetë, ka dëgjuar aq shumë mëkate e gjëra njerëzish, sa nuk skandalizohet më për asgjë; përbiles mund të thotë "ah si ma mërzhiten këto njerezzi me të njëjtat mëkate!" Po bëj shaka, shpresoj që asnjë prift të mos e mendojë këtë, por që i kanë dëgjuar pothuaj të gjitha ato që do t'i thuash, sado ty të duken të tmerrshme e të mëdha, e që nuk skandalizohet për asgjë, kjo është e vërtetë. Ose të paktën kështu duhet të jetë. Nqs reagimi i priftit nuk është kështu, atëhere keni dy rrugë: nqs jeni pak më të durueshëm mund ta falni e të mendoni se njeri me difekte është edhe ai, ose përndryshe e ndoshta më mirë kështu, të ndërroni prift derisa të gjeni një që nuk skandalizohet e mbi të gjitha që ju mikpret me zemrën e hapur dhe pa asnjë gjykim. Të jeni të sigurtë që ka priftërinj të tillë dhe nuk janë të paktë! Roli i rrëfyesit nuk është as të gjykojë, as të skandalizohet, por të mikpresë njeriun e penduar, ta dëgjojë me kujdes e dashuri, ta shfajësojë nga mëkatet në emër e me fuqinë e Jezu Krishtit dhe ta ndihmojë në shërimin e shpirtit të lënduar nga plagët e mëkatis.

Nuk është e detyrueshme, por është e këshillueshme që të rrëfihen edhe mëkatet jo të rënda. Kjo sepse rrëfimi është sakrament i fuqishëm, dhe si i tillë na jep forcën për të

përballuar më shumë jetën shpirtërore dhe atë që na pret “jashtë derës” ose më saktë “jashtë kishës”.

SKEMË PËR TË BËRË EKZAMINIMIN E NDËRGJEGJES PËR RRËFIMIN (SKEMË PËR TË RRITUR):

URDHËRESA E PARË: NUK DO TË KESH ZOT TJETËR PËRVEÇ MEJE

Rreth jetës së lutjes: si ka qenë/si është në këto kohë jeta ime e lutjes?

A jam përpjekur të shmang shpërqëndrimet?

A jam kujdesur për formimin tim të krishterë duke marrë pjesë në katekezat që më janë propozuar e duke dëgjuar predikimet?

A jam duke ecur drejt objektivit që Zoti i ka dhënë jetës sime: shenjtërimi im?

A e kam dashur Zotin me gjithë zemër?

Përkundrazi, a kam marrë pjesë në takime satanike? A kam shkuar tek magjistarët/fallxhorët/shikuesit e fatit/ të kripës etj? A u kam bërë të tjerëve të bame/magji?

A besoj në besëtytni?

URDHËRESA E DYTË: MOS E PËRMEND KOT EMRIN E ZOTIT

A i kam bërë disa betime ose premtime Zotit që nuk i kam mbajtur?

A e kam sharë Zotin? A e kam thënë emrin e Zotit dhe të Virgjërës Mari kot?

A jam betuar në mënyrë të rremë duke përdorur emrin e Zotit?

URDHËRESA E TRETË: KUJTOHU TË SHENJTËROSH FESTAT

A kam lënë pas dore marrjen pjesë në Meshën e Shenjtë të së dielës dhe në festat e tjera të urdhëruara?

A e kam marrë Eukaristinë pa rrëfyer përpara mëkatet e rënda?

A kam fshehur mëkate të rënda gjatë Rrëfimit?

URDHËRESA E KATËRT: NDERO NËNËN E BABANË

A jam bërë shkak vuajtjeje për prindërit, për bashkëshortin/en, për familjarë të tjerë?

A i kam kryer detyrat e mia të punës?

A jam i dashur në shtëpi dhe me të tjerët? A kam kryer mangësi të mëdha kundrejt dashurisë?

A i kam falur ofendimet?

A jam hakmarrë?

A kam folur keq për të tjerët?

A kam shkaktur përçarje?

A kam dhënë kontributin tim dhe angazhimin tim në shoqëri?

A kam ndihmuar në nevojat e Kishës?

URDHËRESA E PESTË: MOS VRIT

A kam kryer ose këshilluar dikujt abortin?

A kam vrrarë?

A kam përdorur drogë?

A jam skllav i ushqimit apo i alkolit?

URDHËRESA E GJASHTË: MOS KRYEJ AKTE TË PAPAstra

A kam kryer akte të papastra me veten ose me njerëz të tjerë?

Brenda martesës, a kam bërë kontracepsion apo a kam përdhosur në ndonjë mënyrë tjetër trupin tim ose atë të burrit/gruas tim/e?

A e kam ruajtur besnikërinë martesore apo kam kryer akte/kam patur marrëdhënie jashtëmartesore?

Përpara martesës, a kam kryer marrëdhënie seksuale jashtëmartesore apo a kam kryer akte të papastra të çfarëdo lloji me persona të tjerë të të njëjtës gjini ose të një gjinie tjetër?

URDHËRESA E SHTATË: MOS VRIT

A kam vjedhur?

A kam dëmtuar të mira që i përkasin tjetrit?

A kam ndrequr çfarë kam vjedhur ose dëmtuar?

A kam kërkuar të fitoj para në mënyrë të pandershme?

A e kam shfrytëzuar tjetrin duke mos e paguar aq sa duhet?

URDHËRESA E TETË: MOS JEP DËSHMI TË RREME

A kam gënjyer? Gënjeshtat a e kanë dëmtuar tjetrin?

A kam shpifur?

A kam shprehur dyshime ose gjykime të pamatura?

A i kam ndrequr përgojimet, shpifjet dhe gënjeshtat që e kanë dëmtuar tjetrin?

URDHËRESA E NËNTË: MOS DËSHIRO GRUAN E TJETRIT

A kam parë/përdorur pornografi?

A kam marrë pjesë në spektakle të ndyra dhe në biseda të turpshme?

A e kam ruajtur modestinë?

A i kam luftuar mendimet dhe fantazitë e papastra?

Të folurit tim a është i pastër?

A kam parë njerëz të tjerë me epsh?

URDHËRESA E DHJETË: MOS DËSHIRO GJËRAT E TË TJERËVE

A jam ziliqar ndaj të mirave të të tjerëve, duke dëshiruar që të tjerët të mos i kishin?

A jam kënaqur me fatkeqësitë e të tjerëve?

A kam organizuar mashtrime ndaj tjetrit, edhe pse pastaj mund të mos i kem realizuar?

KËTYRE MËKATEVE MUND T’U SHTOSH MËKATE TË TJERA QË NUK BËJNË PJESË EKZAKTËSISHT NË SKEMËN E URDHËRESAVE:

A e kam mbajtur të premtën?

A kam agjëruar sipas ligjeve të Kishës të mërkurën e përhime dhe të premtën e madhe?

A e kam respektuar agjërimin eukaristik?

A e kam pritur Zotin në Kungimin e Shenjtë me një përshpirtëri të duhur?

A kam qenë i pakujdesshëm në vendimet e mia?

A kam qenë mendjemadh, arrogant, mburracak, ziliqar?

A kam qenë dembel në kryerjen e detyrave të mia?

A kam patur mangësi në përvujtëri?

A e kam ushqyer virtytin e pendesës?

*Ato që janë shkruar me të kuqe, janë mëkate në vetvete përherë të rënda. Kurse përsa i përket të tjerave, varet nga çështja (mund të jenë të rënda ose jo të rënda).

6. A MUND TË RRËFEJMË PËRHERË TË NJËJTIN/AT MËKAT/E ?

Përgjigja është: varet. Nuk duhet të kemi aspak turp apo problem që të rrëfejme të njëjtin mëkat disa herë dhe për shumë kohë nqs jemi të penduar realisht për atë mëkat, por për shkak të dobësisë sonë dhe duke qenë se ndoshta e kemi pikë të dobët në të cilën po mundohemi të punojmë, nuk ja arrijmë dot ta heqim nga jeta jonë, edhe pse do të donim shumë. Nuk është turp, përkundrazi mund të na japë forcën për ta hequr dhe çrrënjosur një herë e përgjithmonë nga jeta jonë. Po ashtu nuk duhet të gënjejme veten siç thonë disa: jo nuk e rrëfej këtë se e di se do të bie prapë se është pika ime e dobët. Një gjë është të biesh sepse do të biesh e s'të bie ndërmend për t'u penduar; një gjë tjetër është që të ndihesh keq sa herë bie, të kesh dëshirë mjaft të sinqertë për të mos rënë më por të mos arrish të përmbash premtimin për të mos rënë më... asnjë nga ne nuk i di deri në fund dobësitë e veta e as forcat e veta, por Zoti i njeh shumë mirë dhe në çdo rast mund të na ndihmojë. T'ja prezantojmë atij këto dobësi e rënie të vazhdueshme me qëllimin që ai të na japë forcën për të ndryshuar një herë e përgjithmonë. Është e mundur!

Përkundrazi, nqs një njeri shkon e rrëfëhet përherë për të njëjtin mëkat por në fakt nuk ka ndërmend të ndryshojë situatën dhe nuk është për shkak të dobësisë por për shkak të mospendimit të tij, prifti mund t'ja japë faljen sakramentale, psh. nqs nuk ja njeh situatën ose ndoshta personi ja fshih situatën e vërtetë: ai rrëfim është i pavlefshëm dhe mëkatet mbeten të pafalura, sepse ka munguar kriteri kryesor që është pendimi.

7. SA SHPESH DUHET TË RRËFEHEMI?

Është e detyrueshme të rrëfëhemi të paktën një herë në vit, sipas rregullit të Kishës. Kemi folur se pse e si Kisha ka autoritetin nga Jezusi që të caktojë mënyrën e frekuencën e bërjes së këtij sakramenti (shiko: Dhjetë Urdhëresat/Hyrje). Tani, si çdo rregull që ka të bëjë

me shpirtin e njeriut, për të mirën e tij, e kuptoni vetë se është më shumë një paralajmërim sesa një këshillë... çka do të thotë që ka vënë këtë kufizim “të paktën një herë në vit” jo se për një vit e një ditë apo një vit pa një ditë ndryshon diçka, se nuk jemi këtu për t’i prerë gjërat me thikë, por për të treguar se “shiko, po nuk u rrëfeve të paktën një herë në vit, do të thotë se shpirti yt është shumë keq, në rrezik dhe nuk je afër Zotit, nuk e ke kuptuar e përjetuar taman dashurinë e mëshirën e tij, e cila shprehet sidomos nëpërmjet faljes së mëkateve në këtë sakrament. Ky është kuptimi i këtij rregulli.

Çka do të thotë kjo konkretisht? Që nqs nuk rrëfehem të paktën një herë në vit bëjmë mëkat të rëndë. Pra, e zëmë për absurd, dhe me të vërtetë absurd se vështirë të ndodhë kjo situatë, që nqs një njeri katolik nuk e ka kryer asnjë mëkat të rëndë nga ato të sipërpërmendurit por nuk është rrëfyer të paktën një herë në vit, gjithsesi bën mëkat të rëndë dhe nuk mund ta marrë gjithsesi kungimin pa u rrëfyer për këtë mëkat (pra që nuk është rrëfyer të paktën një herë në vit) edhe sikur “të jetë në rregull” me të tjerat. Pse thashë e zëmë për absurd? Sepse me të vërtetë është tejet e vështirë, *pothuaj* e pamundur që një njeri t’i zbatojë të gjitha urdhëresat e Hyjit (përfshi këtu psh të mos bëjë asnjë akt të papastër, të mos masturbohet, të mos kryejë asnjë marrëdhënie seksuale jashtëmartesore dhe martesore por pa respektuar ligjin e Hyjit, të mos thotë asnjë blasfemi, të lutet mjaft rregullisht edhe pse minimalisht, të shkojë në meshë çdo të dielë përveçse kur është objektivisht e pamundur etj.) pa u rrëfyer rregullisht.

Dhe unë do të shtoja më tej, e këtu nuk është se e shtoj thjesht nga eksperiencia ime me veten time dhe me njerëz, të afërm, shokë e shoqe, miq të komunitetit që frekuentoj etj, por e thonë edhe shumë priftërinj me një autoritet dhe përgjegjësi për rolin e tyre, përveçse shumë shenjtër, që rrëfimi një herë në vit është me të vërtetë shumë, shumë pak për të ecur mirë në rrugën e Hyjit e për t’u pastruar siç duhet në shpirt e për të qenë i lumtur, se për këtë bëhet fjalë në fund të fundit.

Pikërisht për këtë arsye, vetë Zoja (për ato që i besojnë shfaqjet e saj) në **Medjugore këshillon shumë fort që të bëhet rrëfimi i shpeshtë, të paktën një herë në muaj.**

Nënë Tereza, shenjta jonë, i këshillonte jo vetëm murgeshat e saj, por edhe të gjithë bijtë e bijat shpirtërore e laikët që i afroreshin për ndonjë këshillë, që të rrëfeheshin të paktën një herë në 15 ditë.

Por kulmin e arrin i madhi **Padre Pio**, shenjti nga Pietralcina që ndër dhuratat e shumta që i kishte dhënë Zoti kishte edhe atë të bilokacionit, pra të gjendur në dy a më shumë vende të ndryshme në të njëjtin

moment: pra një njeri i tillë- dhe vendoseni vetë nqs një njeri i tillë është i denjë për t’u dëgjuar apo jo- **u këshillonte të gjithë bijve e bijave shpirtërore, pra njerëzve edhe laikë, psh. punëtoresh të thjeshtë që merrte nën kujdesin e tij, që të rrëfeheshin një herë në 7-8 ditë**, pra një herë në javë dhe përbiles bëhej me nerva- se e kishte si karakter edhe pse

shenjt- kur i kalonin 8 ditët! Tani nuk duhet të na kapë ankthi e të rrimë me kronometër në dorë, oh i kalova 8 ditë, oh i kalova 15 ditë etj, se përpara Zotit jemi të lirë si zogj që fluturojnë, por e dhashë këtë shembull të Padre Pios për të ndërgjegjësuar më shumë për rëndësinë e madhe të ndjekjes së këtij sakramenti me rregullsi, me njëfarë dishipline, që mund ta vendosni vetë në ndërgjegje sipas mundësive e ecjes suaj, por që rekomandohet fort të mos shtyhet më shumë se një herë në dy muaj. Kjo jo për arsye kronometri, por sepse duke bërë një krahasim banal, ashtu sikur trupi ka nevojë të lahet e të pastrohet me një farë rregullsie se përndryshe merr erë, ndihemi keq, ndihemi pis etj ashtu edhe shpirti, në analogji, ka nevojë të pastrohet nga mëkatet, mungesat, gabimet, të tepërtat që e rëndojnë dhe e bëjnë të shëmtuar e të pistë. Është gjithçka për të mirën tonë.

Kisha e Shenjtërit i japin këshillat e mësipërme jo për të na kufizuar, por sepse e dinë se si funksionon bota shpirtërore më mirë se ne. **Kjo do të thotë që hidhet absolutisht poshtë fraza e famshme që dëgjohej shpesh “ohu! unë rrëfem kur të kem dëshirë, kur ta ndjej se kam nevojë, shkoj tek prifti e rrëfem”.** Patjetër jemi të lirë të veprojmë si të duam, por siç e thamë më sipër, Zoja, Kisha me shenjtërit e saj e dinë më mirë se ne se si funksionojnë këto gjërat shpirtërore dhe me plot autoritet mund të na këshillojnë fort që të bëjmë në një mënyrë se sa në një tjetër. Gjithmonë për të bërë një krahasim banal, është sikur të shkojmë tek mjeku e të marrim antibiotikun (siç në fakt e bëjnë disa, më kujtohet një shok kinez, i cili merrte një antibiotik sapo kishte një dhimbje të vogël, e fuste në gojë si karamelle dhe pastaj ditën tjetër s’e merrte më, sipas mendjes së vet bënte!). Mund të bëjmë si të duam se jemi të lirë, por ajo nuk është mënyra e duhur e të marrit të antibiotikut, që merret për një sëmundje x, me një rregullsi y, jo ashtu pa lidhje dhe vetëm një ditë e pastaj e lë. Të njëjtën gjë mund të themi për rrëfimin: mund të bëjmë si të duam e si të ndjejmë, por kjo nuk është mënyra e duhur për të vepruar nqs duam të jetojmë të lirë e të pastër nga brenda e të eksperimentojnë për qafimin e Hyjit e jetën me të. Nuk përjetohen ndryshe këto eksperiencia, përveçse duke u pastruar nëpërmjet rrëfimit!

Përveç kësaj, ndërgjegja jonë nqs nuk është formuar mirë dhe nuk është pastruar mirë fillon e “paralizohet” pra mund edhe të mos ndjejmë më për të shkuar për të rrëfyer diçka jo sepse ajo diçka nuk është më objektivisht mëkat, por sepse subjektivisht ne nuk e ndjejmë pasi ndërgjegja “na është paralizuar”. Është shumë e rëndësishme kjo gjë, dhe bëjmë menjëherë një analogji për ta kuptuar. Një njeri kur i ka gjymtyrët e poshtme, këmbët psh, që i funksionojnë mirë nervat e muskujt etj, nqs i biem me një çekiç në këmbë (don’t try this at home- nuk dua të nxis dhunën familjare) e ndjen dhimbjen menjëherë e fillon e ulëret e qan. Pra nervat e tij funksionojnë mirë. Nqs ky njeri i ka të paralizuar këto gjymtyrë e nuk i funksionojnë nervat, ne mund t’i biem sa të duam me çekiç por ai s’do ndjejë asgjë, por nqs ne vazhdojmë t’i biem më fort të bindur se hajt ky nuk ndjeka gjë, do shikojmë se o do i bëhet një hematome, o do fillojë t’i dalë gjak ose nqs vazhdojmë më fort, do ja thyejmë kockat. Ishte shembull pak mizor e ju siguroj që nuk kisha asnjëri në mendje si kavie tek përshkruaja këtë shembull, por me të vërtetë mund të na ndihmojë për të kuptuar. Nqs ne nuk rrëfemi shpesh e me rregullsi, rrezikojmë që ndërgjegja jonë të paralizohet, si gjymtyrët e kavies së shkretë dhe nqs bëjmë mëkat pas mëkati (çekiçi që bie mbi gjymtyrë) nuk e ndjejmë më të keqen, dëmin që po na bëjnë, ashtu sikur i paralizuari nuk e ndjeu dhimbjen, por goditja bëri punën e saj duke ja shkatërruar gjymtyrën: edhe pse nuk e

ndjejmë mëkati bën punën e tij, duke na shkatërruar shpirtin tonë. Kjo analogji banale na ndihmon për të kuptuar pse shumë njerëz duket sikur janë “anestetizuar”, pra nuk ndjejnë më asgjë çka është keq dhe çka nuk është, duket sikur nuk kanë një ndërgjegje. Në fakt e kanë, por duke mos u kujdesur fare për të, e kanë lënë që të paralizohet.

8. ME KË DUHET TË RRËFEHEMI?

E thamë se pse duhet të rrëfehemi me priftin dhe jo vetëm me Zotin ballë për ballë, por tani lind një pyetje tjetër: Me cilin prift duhet të rrëfhem? Ka shumë edhe nga ato njerëz që frekuentojnë kishën dhe ndoshta duan të rrëfhen që thonë: nuk e gjej dot priftin, priftit të kishës sime nuk është se i bie shumë ndërmend për rrëfimin, prifti s’ka kohë për të më rrëfyer, sa herë më rrëfen shikon orën se ka punë, nuk është se më thotë ndonjë gjë më shumë nga ato që dija apo mendoja, nuk është se me dëgjon me vëmendje, nuk më kupton etj.

E para, edhe në këtë çështje si në të gjitha të tjerat nuk duhet të humbasim kurrë prioritetin: që rrëfimi siç kemi thënë është një sakrament me institucion hyjnor, pra është vetë Jezusi që për ne është Zot, vetë Zoti, që e ka dashur dhe e ka themeluar këtë sakrament me shumë përkujdesje e dashuri. Prandaj si i tillë, sido e kushdo të jetë prifti, nqs ne respektojmë kriteret e rrëfimit, pra rrëfehemi me pendim të vërtetë dhe ashtu siç duhet, para çdo prifti, sado i paaftë, që nuk dëgjon, që nuk të këshillon, që të këshillon për keq (larg qoftë por më ka ndodhur); që nuk të duket se thotë kushedi se çfarë e ato fjalë mund të t’i thoshte edhe një mik etj, pra pavarësisht nga këto gjëra fatkeqësisht të vërteta, rrëfimi është i vlefshëm dhe e bën efektin e tij si me këtë prift, si me një tjetër. Pra, Rrëfimi nuk varet nga aftësia e mirësia e priftit, edhe pse prifti duhet të jetë i zoti, i mirë e i përgatitur, por varet mbi të gjitha nga ne, nga sinqeriteti e vërtetësia e hapjes sonë ndaj priftit, që vepron në emër të Jezu Krishtit (në personin e Krishtit) dhe fal mëkatet vetëm e vetëm ne emër të Jezu Krishtit dhe të autoritetit të dhënë nga Ai nëpërmjet Kishës së Shenjtë. **Me fjalë të tjera (kjo vlen edhe për sakramentet e tjera) Sakramenti i Rrëfimit komunikon efektet e tij ex opere operato, pra pavarësisht nga ministri (prifti) me të cilin bëhet, sepse ne e bëjmë gjithnjë rrëfimin me Jezu Krishtin, edhe pse ai “përdor” një ministër të tijin.** Kjo vlen edhe nqs, psh., larg qoftë, prifti me të cilin rrëfehemi është vetë ai në mëkat të rëndë. Kjo është gjëja themelore dhe që na thotë që nuk duhet të na shqetësojë shumë prifti i kishës x apo y, por duhet të na shqetësojë që ne të biem në dashuri me këtë sakrament, duke e frekuentuar pothuaj me të njëjtën frekuencë e intensitet dashurie sikur frekuentojmë të dashurin apo të dashurën.

E dyta, e sqaruar pika e parë themelore, duhet të themi që pasi “t’ja kemi marrë pak dorën” rrëfimit dmth që fillojmë e rrëfehemi shpesh e me rregullsi, është shumë e këshillueshme që të zgjidhet një rrëfyes, i cili është gjithnjë i njëjti dhe të rrëfehemi gjithnjë me të. Kjo jo sepse duhet të lidhemi në mënyrë patologjike pas rrëfyesit si të ishte një idhull, por sepse rrëfimi kur bëhet mirë e shpesh shndërrohet edhe në një mundësi shërimi për zemrën dhe plagët e zemrës dhe të lejon të futesh në një rrugë shpirtërore të vërtetë pastrimi e afrimi me Zotin. Kjo do të thotë që rrëfyesi është mirë ta njohë gjendjen e shpirtit tonë, e ecjes sonë shpirtërore, afërsinë tonë me Zotin apo me Kishën për të na ndihmuar, këshilluar e përkrahur siç duhet. Në fakt problemet që përmendem më sipër për

rrëfyetit nuk vijnë vetëm nga paafëtesia e tyre apo nga mungesa e kohës, por edhe nga fakti se rrëfyeti, pasi nuk na njeh, nuk arrin as të na këshillojë, as të na ndihmojë, as të na japë drejtim apo udhëzim e prandaj më mirë të thotë dy fjalë si “Hyji është i mirë, e ke pranë e t’i ka falur mëkatet”, frazë e bukur por e thënë si një moto, shabllon, ngaqë rrëfyeti mund të mendojë “sa të prish punë, më mirë të limitohem në ato pak fjalë të sigurta, se çdo fjalë e tepërt e thënë për një njeri që s’njoh do ishte e rrezikshme”. E në fakt ndodh edhe kjo, që rrëfyeti të thotë ca fjalë të tepërta apo pak si *outsider*, pra pa lidhje fare, pasi nuk na njeh. Pra, njohja jo si miq, se rrëfyeti nuk është mik, por njohja e shpirtit, e ecjes shpirtërore dhe e jetës së atij që rrëfëhet, mund të ndryshojë shumë lidhjen me rrëfyetin edhe po ashtu cilësinë e rrëfimit. Në këtë mënyrë rrëfyeti mund të bëhet një atë i vërtetë shpirtëror i shpirtit tonë, duke u kujdesur për shpirtin tonë në emër të Krishtit.

9. A MUND T’I TREGOJË PRIFTI NË NDONJË RAST MËKATET QË I KEMI RRËFYER?

Përgjigja është: Jo. Për asnjë arsye një prift nuk mund të tregojë, askujt, për asnjë motiv, as nëse e kërcënojnë me vdekje, një mëkat që dikush i ka rrëfyer gjatë rrëfimit, aq më pak të tregojë personin që e ka rrëfyer. Nqs një prift tregon për çfarëdo lloj arsyeje mëkatin që i kanë rrëfyer, bën ai vetë mëkat shumë të rëndë, mëkat për të cilin shkon drejt shkishërimit, dhe vetëm Ati i Shenjtë nëpërmjet një gjykate specifike mund ta rregullojë këtë punë. Arsyet janë të shumta:

- a. Sakramenti i rrëfimit karakterizohet nga e ashtuquajtura “vula e rrëfimit”, pra detyrimi për të mbajtur absolutisht sekret gjithçka çfarë thuhet gjatë rrëfimit.
- b. Prifti është në dijeni të këtyre mëkateve gjatë rrëfimit, jo si njeri, por si Zot (Shën Toma i Akuint në *Somma Teologica*, Suppl 11, 1 ad 2). Nëse prifti në rastet e tjera mund të marrë njohuri si njeri i thjeshtë, këtu merr njohuri duke u identifikuar me Krishtin Zot, ose sikur thuhet, vepron in Persona Christi.
- c. Sepse duke qenë sakrament, pra shenjë e shenjtë, ka një kuptim të thellë. Aktet që ne bëjmë jashtë, kanë kuptim dhe simbolizojnë në fakt aktet që ne bëjmë brenda vetes, ose duhet të bëjmë. Psh, kur i rrëfejme, të penduar, mëkatet tona, do të thotë se në vetvete jemi penduar e kemi dëshirë të lirohemi nga këto mëkate;
- d. Është bërë i tillë sakramenti pikërisht sepse duke qenë sekret absolut, ne mund të ndihemi më të sigurtë e më të tërhequr për t’i rrëfyer më lirisht sado të tmerrshme apo të turpshme mund të na duken apo të jenë, edhe pse duhet të jemi të sigurtë që për një rrëfyet nuk ka asgjë të tmerrshme sepse i di dhe i ka dëgjuar mijëra herë ato mëkate që neve mund të na duken tmerri e turpi më i madh.

10. KAM SHUMË KOHË PA U RRËFYER: SI T’JA BËJ?

Për shumicën e ne katolikëve, përfshirë edhe unë vetë para ca vitesh, hera e fundit që kanë parë me sy një rrëfyet e që janë rrëfyer ka qenë o para se të bëjnë Kungimin (për shumë prej nesh nga mosha pre-adoleshenciale), o para se të martohen në kishë; këto dy herë pasi ishin

të detyrueshme se përndyshe nuk bëje as Kungimin, as Krezmimin e shkurt s'mund të martoheshe në kishë duke i prishur qejfin kështu gruas/nënës/gjyshes etj. Nejse, për disa prej nesh, mund të ketë shumë kohë, edhe vite, që nuk janë rrëfyer. U ndërgjegjësova për rëndësinë e këtij sakramenti, bëra një ekzaminim të ndërgjegjës nëpërmjet skemës që më është dhënë më sipër, e kuptova se ca mëkate të rënda i kam bërë, jam penduar për to e do të doja të rrëfehemi se kam dëshirë të hyj në këtë rrugë se besoj se më bën mirë. Shpresoj që ndonjëri prej jush ta ketë këtë mendim në kokë dhe ta pyesë veten më tej: si t'ja bëj tani?

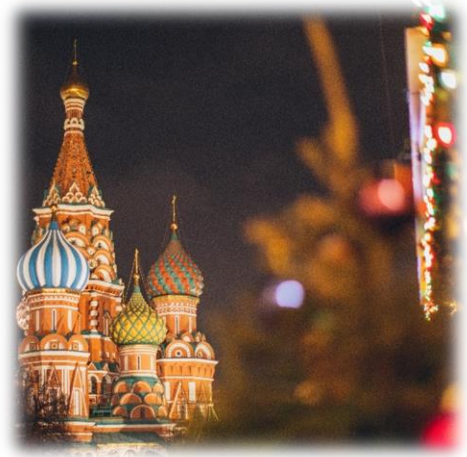
- a. Është e këshillueshme në këtë rast që të bëhet i ashtuquajtimi **Rrëfim i përgjithshëm** (i cili është i këshillueshëm të bëhet një herë në jetë): do të thotë që të marrim një skemë për ekzaminimin e ndërgjegjes se mund të na ndihmojë shumë (shiko skemën e vendosur më sipër); të vihemi në qetësi, të kërkojmë ndihmën e Zotit e Zojës së Shenjtë që të na ndihmojnë të sjellim ndër mend mëkatet e rënda që mund të kemi bërë në këto vite që nuk i jemi afruar sakramentit të rrëfimit. Për ato që duan, mund të lexojnë më në detaj **DHJETË URDHËRESAT** e vëna në këtë sit.
- b. Pasi t'i kemi identifikuar dhe të jemi penduar për mëkatet e bëra (për të rritur pendimin mbi mëkatet tona mund të lusim Zojën Mari nëpërmjet të Falemi Mari dhe sidomos me Ruzaren e Shenjtë sikur bënte i lumi Cormier), mund të **drejtohem i tek kisha për të folur me priftin**: këtu varet shumë nga realiteti lokal i çdo kishe apo famullie; nqs prifti ka kohë të lirë mund të rrëfehemi në atë moment, përndryshe mund të lihet një takim me priftin duke i treguar edhe motivin, pra duke i thënë për rrëfimin e përgjithshëm. Në fakt shpesh realiteti nuk shkon vaj siç po e themi ne këtu, e dimë ose e kemi provuar ndonjëherë, kështu që unë do të këshilloja, si për eksperiencë personale në jetën time si me njerëz, shokë e shoqe të tjerë, që të na ndihmojë ndonjë shok apo shoqe (nqs e kemi) për të na shoqëruar në këtë hap. Është një hap tepër i rëndësishëm, nuk duhet ta nënvlerësojmë, dhe pikërisht në këto momente ne do të ndeshim, fatkeqësisht, vështirësi të mëdha. O mund të kemi një vullnet të hekurt dhe një shtysë të paparë nga Hyji, ose siç ndodh në shumicën e rasteve, duhet të zbusim pak krenarinë apo egon tonë e të lejojmë që të na shoqërojë ndonjë mik/shok apo njeri i cili është le të themi “pak më brenda” në këto punë, pra që frekuenton tashmë Kishën dhe mund t'ju japë një lehtësim si moral, ashtu edhe konkret në takimin me priftin. Është e vërtetë që prifti duhet të jetë gjithnjë i gatshëm dhe nuk është se ka nevojë për “mik “ edhe për t'u rrëfyer (të paktën në këtë ambient jo, se na mjafton në ambiente të tjera!!!) por është e vërtetë edhe ajo që po thoja: që ka shumë shanse që do të hasni vështirësi për një arsye a një tjetër edhe rrezikon që të shkurajoheni lehtësisht. Arsyeja është se ky moment është themelor për jetën e një njeriu të krishterë: shënon kthimin e tij tek Hyji dhe fillimin e një jete të re që e pret. Kjo gjë e çmend armikun numër një të zemrës, pra djallin, i cili bën çmos për të mos na lejuar që të rrëfehemi.
- c. Pasi të keni bërë rrëfimin e përgjithshëm, nuk është se mbaron gjithçka këtu e i ktheheni jetës së mëparshme; pra hajde burra pimë e këndojmë se e hoqëm qafe edhe rrëfimin. Normalisht nuk besoj që një njeri, sidomos në botën tejet të lirë që jetojmë sot, e në një moshë të pjekur, shkon me zor të rrëfehemi dhe nqs e bën atë hap do të thotë që diçka ka ndryshuar me të vërtetë në zemrën e në jetën e tij. Gjithsesi, duke qenë se asgjë nuk mund ta marrim për të sigurtë, do të doja të shtoja se pas rrëfimit të përgjithshëm është

tejet e këshillueshme që të fillohet “**praktika**” e frekuentimit të rregullt të sakramentit të rrëfimit, për arsyet dhe me rregullsinë për të cilën kemi folur më sipër. Këto të mos i marrim si ca rregulla nga jashtë, por në fakt duhet të na vijnë në mënyrë spontane pasi pas rrëfimit të gjithë e kemi vënë re sa mirë ndihemi dhe sa mirë na bën. Prapë se prapë, dobësia jonë është e madhe dhe shpesh prioritetet tona janë tjera (kam punë unë, kam universitetin, shkollën; kam boll gjëra të tjera, s’kam kohë të mendoj edhe për këtë); shpesh e humbasim mendjen në gjëra të tjera dhe është mirë që dikush të na e kujtojë këtë: pra sa mirë na ka bërë rrëfimi dhe pikërisht për rëndësinë e tij tejet të madhe të mos ja lëmë rastisë por të bëhemi protagonistë të vërtetë të jetës e mirëqënies sonë duke u rrëfyer me rregullsi.

11. RRËFIMI DHE FETË E TJERA TË KRISHTERA

Po i dedikoj pak fjalë feve të tjera të krishtera për të gjithë vëllezërit e motrat tona të krishtera, si të fesë katolike apo të feve të tjera, që kanë dëshirë të dinë pak më shumë e të thellohen në këtë pikë.

- a. **Sakramenti i rrëfimit është i vlefshëm edhe në Kishat Ortodokse**, e për këtë arsye Kisha Katolike i lejon besimtarët katolikë që ndodhen në pamundësi të vërtetë për të marrë sakramentin e rrëfimit në një kishë katolike, që të marrin këtë sakrament nga një ministër, pra prift, i kishës ortodokse më të afërt. Kjo për arsyen se Kisha Katolike dhe Kisha Ortodokse kanë shumë gjëra të përbashkëta dhe ato më kryesorë të fesë sonë, pra të gjitha sakramentet, fenë në Krishtin e në fjalën e tij, Mesha e Kungimi etj. Ndryshojnë në disa pika si ajo e primatit të Papës, Atit të Shenjtë dhe të pagabueshmërisë së magjisterit të tij në çështje të fesë e së moralit (për më tepër lexo DHJETË URDHËRESAT/HYRJE), pika të cilat Kisha Ortodokse nuk i ndan me ne katolikët.
- b. Po ashtu **Kisha Katolike i lejon e i pranon besimtarët ortodoksë**, të cilët në pamundësi për të kryer rrëfimin me një ministër pra prift të Kishës ortodokse, i drejtohen një prifti të Kishës katolikë më të afërt.
- c. Përsa i përket feve të tjera jokatolike siç janë vëllezërit e motrat tona të fesë protestante, që nuk e kanë të vlefshëm sakramentin e Urdhrit të Shenjtë që u jep priftërinjve pushtetin për të falur mëkatet in Persona Christi, nuk e kanë Sakramentin e Rrëfimit. Po ashtu, ja vlen të shpenzojmë dy fjalë në lidhje me çështjen e hirit shenjtëruës për protestantët. Një nga ndryshimet themelore midis katolikëve dhe protestantëve është pikërisht çështja e hirit shenjtëruës. Për protestantët, hiri është diçka e mirë që vjen nga jashtë dhe nuk e transformon njeriun nga brenda, në shpirt (siç thotë përkundrazi feja katolike), kështu që për protestantët njeriu mbetet gjithnjë në mëkat të rëndë. Njeriu, sipas protestantëve, shpëton vetëm sepse beson në Krishtin i cili i ka shlyer mëkatet tona nëpërmjet sakrificës së tij në kryq. Është e ashtuquajtura “*sola fide*”

siç thoshte Luteri, i cili thoshte gjithashtu “mëkato fort, por beso akoma edhe fort”. Normalisht, për fenë katolike nuk është kështu: Krishti na ka shlyer mëkatet nëpërmjet sakrificës së tij në kryq, por edhe ne duhet t’i korrispondojmë gjatë jetës sonë këtij hiri shpëtimi, së pari nëpërmjet respektimit e vënies në praktikë të dhjetë urdhëresave.

12. PSE DUHET TË RRËFEHEM?

Kemi kaluar nëpër duar shumë pyetje si psh. çfarë është rrëfimi, si duhet të rrëfhem, kur duhet të rrëfhem, me kë duhet të rrëfhem, por në fakt vura re që mungon një nga pyetjet më të rëndësishme, që mund të na motivojë më shumë për t’u rrëfyer, pra pse duhet të rrëfhem? A ka arsye të vërteta dhe a ka pasoja konkrete, të mira rrëfimi? A më ndryshon ndonjë gjë nëq rrëfhem apo nuk rrëfhem, apo jam njësoj si përpara? Çfarë bën, pra, rrëfimi konkretisht? Po i përmbledh dhe i them shkurtimisht arsyet se pse është aq e rëndësishme, themelore për një të krishterë katolik që të rrëfhet:

- a. Rrëfimi na pajton me Hyjin, nëpërmjet të cilit marrim Hirin Shenjtërues, që na lejon të jetojmë në miqësi me Hyjin në këtë jetë e në tjetrën, ose me fjalë të tjera, të futemi në Parajsë
- b. Na lejon të pajtohemi me Kishën, e nënkuptuar si bashkësi vëllezërishe e motrash që na bashkon e njëjta fe, ajo katolike
- c. Na shlyen, të paktën pjesërisht, dënimin e përkohshëm që në fakt është si pasojë e mëkatit të bërë që rrëfejmë, e jo si pasojë e egërsisë së një Zoti gjyqtar
- d. Na jap paqen në zemër, qetësinë e shpirtit e të ndërgjegjës dhe ngushëllimin e madh shpirtëror, na largon boshllëkun e madh e të pashpjegueshëm që ndjejmë e atë vetmi të tmerrshme të brendshme që na bën nganjëherë të ndjehemi keq e bosh, edhe kur në fakt gjithçka në jetën tonë duket sikur shkon shumë mirë
- e. Na rrit forcën shpirtërore për luftën e jetesës së krishterë.